

FOTO: TWAN WIJERMANS

Landbouwmarkten lijken hoopvol

Het ziet er naar uit dat het bepaalde sectoren opnieuw voor de wind zal gaan. In haar verwachtingen voor de landbouwmarkten tot 2020 knoopt de Europese Commissie opnieuw aan met 2007. En toch maant ze aan tot voorzichtigheid. Ook toen heeft zij de crisis niet zien aankomen. – JACQUES VAN OUTRYVE –

• economie • Europa •

Het economisch herstel is nog pril. Voedselprijzen zitten weliswaar in de lift, maar de kosten om het voedsel te maken, de zogenaamde *inputprijzen*, stijgen nog meer. Dat drukt op het landbouwinkomen.

Hoge verwachtingen

De Europese Commissie wordt voorzichtig. Er zijn de jongste jaren meermaals valse verwachtingen gewekt, denk aan de situatie in de varkenssector. De Europese Commissie benadrukt dat de jaarlijkse cijfers die zij publiceert over de situatie van de landbouwmarkten op middellange termijn geen 'vooruitzichten' maar 'verwachtingen' zijn. Met andere woorden, zij beschrijft wat er kan gebeuren onder welbepaalde omstandigheden. Niemand zegt dan ook dat dit zal gebeuren. De Commissie dekt zich in. Bovendien worden de verwachtingen niet langer voor 7, maar voor 10 jaar gesteld. Haar jong-

ste rapport gaat dan ook over de periode 2010-2020. In dat rapport wordt voor de hele periode uitgegaan van het huidige landbouwbeleid zoals beslist in de Health Check, zijnde onder meer de afbouw van de melkquotaregeling, de beperking van interventie maatregelen tot tarwe, boter en mageremelkpoeder, de verdere ontkoppeling van de inkomenssteun, het behoud van de bijzondere steunregeling per hectare in de nieuwe lidstaten, de afschaffing van de verplichte braaklegging en de toename van de modulatie. Dat laatste duidt op overheveling van middelen van de eerste pijler (inkomenssteun) naar de tweede pijler (plattelandsbeleid) van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Tevens wordt uitgegaan van de huidige handelsakkoorden op wereldvlak. Zoals gekend is het GLB na 2013 aan herziening toe en zou er na 10 jaar onderhandelen toch wel eens een nieuw WTO-akkoord uit de bus kunnen komen. Bovendien wordt uitgegaan van

een pril maar nog onzeker herstel van de economische situatie.

Plantaardige sectoren

De verwachtingen van de Europese Commissie voor granen en oliehoudende zaden leveren een gemengd beeld op. Algemeen wordt gesteld dat de toename van de vraag in lijn zal liggen met de economische groei en de politieke beslissingen omtrent het gebruik van biobrandstoffen. Meteen is gezegd dat deze laatste wel degelijk hun invloed op de markt zullen laten gelden. De Commissie verwacht dat de Europese groei van het verbruik van granen vooral te wijten zal zijn aan de verplichte innemingen van biobrandstoffen, zoals door de EU in 2008 werd beslist. Biobrandstoffen van de tweede generatie moeten pas tegen 2015 worden verwacht. Zij zouden tegen 2020 amper voor 1,5% inneming instaan, welke wel dubbel telt in het kader van de doelstelling van 10% die tegen dan moet worden bereikt.

Verwacht wordt dat grondstoffenmarkten in de periode 2010-2020 over het algemeen in evenwicht zullen zijn, zodat er geen uitgesproken interventie maatregelen zullen moeten genomen worden. Doordat de EU de interventie maatregelen heeft beperkt tot broodtarwe, en dan nog tot een welbepaalde hoeveelheid aan een vastgestelde prijs (3 miljoen ton), zullen regionaal overschotten ontstaan waar het graan onvoldoende weg kan wegens gebrek aan infrastructuur. Denk aan nieuwe lidstaten die ook geen uitweg hebben over zee.

De groei van de Europese productie zal echter worden getemperd door de hoge kosten en door een lagere toename van de teeltopbrengsten, nog amper 0,5% per jaar. De competitiviteit op de wereldmarkt zal verder verzwakken als gevolg van de dure euro. De EU kon de afgelopen jaren nochtans zwaar doorwegen op de wereldmarkt. De Europese Commissie verwacht ook een herschikking van de teeltgebieden in de EU, waardoor gronden beter kunnen worden benut en opbrengsten meer zouden moeten toenemen. De EU verwacht een totale graanopbrengst van 280 miljoen ton in 2010 tot 310 miljoen ton in 2020. De Europese Commissie verwacht graanprijzen tussen 150 en 170 euro/ton. Deze relatief hoge prijzen moeten echter gezien worden tegen de achtergrond van sterk stijgende kosten. Denk hierbij vooral aan energiekosten. Het landbouwincome zal slechts een geleidelijke, maar bescheiden groei kennen, echter vooral als gevolg van een verdere verbetering van de structuur van de akkerbouwbedrijven.

Dierlijke sectoren

Voor de dierlijke sectoren schetst de Europese Commissie een zeer onzeker beeld. De Europese markten worden vooral afhankelijk van wat op de wereldmarkt

zal gebeuren. Er wordt dan uitgekeken naar de evolutie van het vleesverbruik in andere delen van de wereld. De Europese productie zal vooral te kampen krijgen met competitie inzake toeleveringsproducten (input). Die zullen de competitiviteit van de sector bepalen. De Commissie verwacht dat de Europese vleesproductie zich op korte termijn zal herstellen van de economische crisis. Echter op langere termijn vindt slechts een beperkte jaarlijkse gemiddelde toename plaats (0,3%). De totale vleesproductie zou met 44,4 miljoen ton tegen 2020 amper 4% meer bedragen dan in 2009. Er zijn echter grote verschillen per sector. Tussen deze sectoren moet een onderscheid gemaakt worden. Zo zal het rund- en kalfsvlees in die periode een daling kennen met 7%, het schapen- en geitenvlees zelfs met 11% en zou de productie van varkens- en kippenvlees met

2020. Dat heeft trouwens voor gevolg dat na het rundvlees de Europese Unie vanaf 2015 ook netto-invoerder zal worden zijn van pluimveevlees! De EU zal enkel nog 'netto' varkensvlees uitvoeren. Bij 'netto' worden in- en uitvoer met elkaar vereffend. Hierbij moet worden stilgestaan en de vraag gesteld: 'hoe komt het dat de toename van het verbruik in de EU niet door eigen productie kan worden opgevangen?' Of schort er iets met de competitiviteit op Europees terrein tussen Europees en ingevoerd product? Heeft het met de productievoorwaarden te maken?

Wat tot slot de zuivelsector betreft, blijven de verwachtingen op lange termijn gunstig. Verwacht wordt dat de melkproductie opnieuw zal toenemen als gevolg van zowel evoluties op Europees als op wereldvlak. Echter ook hier zal de toename bescheiden zijn met een stijging van

Tegen 2015 zal Europa ook netto-invoerder worden van pluimveevlees, het rundvlees achterna.

7% toenemen. Het zou meer zijn indien deze laatste sectoren niet zouden worden geconfronteerd met zeer sterk stijgende kosten. De drijvende kracht achter het varkens- en kippenvlees is de stijging van de consumptie, ook in Europa. Het totale vleesverbruik in de EU zou tegen 2020 stijgen tot 85,4 kg/persoon (+2%). Voor kippen- en varkensvlees wordt echter een stijging verwacht, met respectievelijk 6% en 5%. Varkensvlees blijft – met 43,4 kg/persoon in 2020 – door de Europeaan het meest geliefd, gevolgd door pluimveevlees (24,7 kg), rund- en kalfsvlees (15,4 kg). Van schapen- en geitenvlees wordt gemiddeld per persoon slechts 2 kg geconsumeerd per jaar.

Opvallend is de verdere toename van de Europese invoer van vlees en een daling van de uitvoer. De invoer neemt met 14% toe! De uitvoer zal dalen met 23% tegen

minder dan 4% tussen 2009 en 2020, niettegenstaande de afschaffing van de melkquotaregeling in 2015. De melkleveringen zullen met meer dan 5% toenemen als gevolg van herstructurering in nieuwe lidstaten. Zuivelproducten met een hoge toegevoegde waarde, zoals kaas en verse zuivel, zullen het opnieuw zeer goed doen met groeicijfers van rond de 10%. Ook de Europese export van kaas ziet de Europese Commissie verder sterk toenemen.

Een zeer verscheiden landbouw

De Europese Commissie zet haar verwachtingen in een tweede document tegen de achtergrond van een sterk verscheiden landbouw die ook zeer verscheiden op deze verwachtingen zal inspelen. Deze sterke verscheidenheid aan landbouwstructuur in de EU is eerder nieuw. Door het oorspronkelijk Europees land-

bouwbeleid werden de landbouwbedrijven allemaal in dezelfde richting gedreven van modernisering en uitbreiding. De sector herstructureerde zich op een eenvormige en nooit eerder geziene wijze. Echter met de veelvuldige uitbreiding van Europa, ook met landen uit Midden- en Oost-Europa, nam de verscheidenheid van land-

bouwstructuur telkens weer toe. Zo bleek dat de grote staatsbedrijven en coöperaties in Midden- en Oost-Europa – in tegenstelling tot de verwachtingen – niet werden opgedeeld in familiale bedrijven, maar als dusdanig onder een moderne juridische structuur bleven voortbestaan. Daarnaast dooft de bestaanslandbouw in diezelfde

nieuwe lidstaten trager uit dan gedacht als gevolg van de economische omstandigheden, gebrek aan alternatieve tewerkstelling en het feit dat een nieuwe generatie boeren landbouw ook als bijberoep ziet.

Van de 13,7 miljoen landbouwbedrijven in het Europa van de 27 lidstaten (EU-27) zijn 47% zeer kleine bedrijven. Zij staan in voor 23% van de tewerkstelling in de landbouw en beschikken amper over 7% van het landbouwareaal. Aan de andere kant van het spectrum hebben 11% van de landbouwbedrijven meer dan 20 ha. Zij bewerken 77% van het Europees landbouwareaal. Deze situatie van grote verscheidenheid zal, volgens de Europese Commissie, gelet op de trage trend van herstructurering en de steeds verdere uitbreiding van de EU op middellange termijn zeker aanhouden. Vandaar dat zij wil dat het Europees landbouwbeleid daar terdege rekening mee houdt. Nieuw is dan ook dat Europa van die verscheidenheid een sterkte in plaats van een zwakte wil maken. Die opdracht staat beschreven in de Europese strategie 2020 en zal deel uitmaken van het GLB na 2013. ■

Meer info vind je op de website http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/reports/index_en.htm.

FOTO: LUC VAN DIJCK

De zuivelsector knoopt weer aan met de optimistische verwachtingen uit 2007